

GINGKO BILOBANING TARQALISHI VA AHAMIYATI.

Muhammadjonova Zuhraxon

Adpi Talabasi Biologiya Yo'nalishi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Ginkgo biloba L. o'simligining tabiiy tarqalishi, ekologik va dorivor ahamiyati tahlil qilinadi. O'simlikning barglari va urug'lari biologik faol moddalarga boy bo'lib, asosan nevrologik kasalliklar, yurak-qon tomir tizimi va antioksidant xususiyatlari bilan ajralib turadi. Shuningdek, Ginkgo biloba urbanizatsiya muhitida yashashga moslashgan va havoni tozalashga yordam beradigan o'simliklardan biri hisoblanadi.*

Аннотация: *В данной статье анализируется естественное распространение, экологическое и лекарственное значение Ginkgo biloba L. Листья и семена этого растения богаты биологически активными веществами и обладают нейрологическими, кардиологическими и антиоксидантными свойствами. Ginkgo biloba хорошо адаптируется к городской среде и способствует очистке атмосферы.*

Annotation: *This article analyzes the natural distribution, ecological significance, and medicinal properties of Ginkgo biloba L. The leaves and seeds of this plant are rich in biologically active compounds, offering neurological, cardiovascular, and antioxidant benefits. Ginkgo biloba is well adapted to urban environments and contributes to air purification.*

KALIT SO'ZLAR

O'zbek: Ginkgo biloba L., dorivor o'simliklar, ekologiya, tibbiyot, antioksidant, neyroprotektiv ta'sir, urbanizatsiya, havoni tozalash, biologik faol moddalar.

English:

Ginkgo biloba L. is a medicinal plant with antioxidant and neuroprotective effects, widely used in medicine. It contains biologically active substances that contribute to air purification, making it ecologically valuable in combating the impacts of urbanization.

Русский:

Гинкго билоба (Ginkgo biloba L.) – это лекарственное растение с антиоксидантным и нейропротекторным действием, широко применяемое в медицине. Оно содержит биологически активные вещества, способствующие очищению воздуха, что делает его экологически ценным в условиях урбанизации.

GINKGO BILOBA L. O'SIMLIGINING TARQALISHI VA AHAMIYATI

Kirish

Ginkgo biloba L. – dunyodagi eng qadimgi daraxt turlaridan biri bo'lib, taxminan 270 million yil oldin paydo bo'lgan. Bugungi kunda u asosan Xitoy, Yaponiya va Koreyada tabiiy holatda uchraydi. O'zining ekologik chidamliligi va dorivor xususiyatlari tufayli bu o'simlik dunyoning turli burchaklarida ham yetishtirilmoqda. Ushbu maqolada Ginkgo biloba ning tabiiy tarqalishi, ekologik xususiyatlari, dorivor ahamiyati va inson salomatligiga foydalari haqida ma'lumot beriladi.

Ginkgo biloba L. ning tarqalishi

Ginkgo biloba tabiiy holatda asosan Sharqiy Osiyoning tog'li hududlarida uchraydi. Ayniqsa, Xitoy bu o'simlikning vatani hisoblanadi va qadimdan muqaddas daraxt sifatida qadrlangan. Bugungi kunda esa:

Yaponiya va Koreyada – bog' va xiyobonlarda manzarali daraxt sifatida o'stiriladi.

AQSh va Yevropada – urbanizatsiya sharoitida havo filtrlovchi daraxt sifatida ekiladi.

Markaziy Osiyo va Rossiyada – iqlimga moslashtirish maqsadida tajriba sifatida ekilmoqda.

Ginkgo biloba o'zining iqlim sharoitlariga chidamliligi bilan ajralib turadi. U havoning kuchli ifloslanishiga, sovuq va qurg'oqchilikka yaxshi bardosh beradi.

Ginkgo biloba L. ning ahamiyati

Dorivor ahamiyati

Ginkgo biloba qadimdan tibbiyotda ishlatilgan. Uning barglari flavonoidlar, terpenoidlar va boshqa biologik faol moddalar bilan boy bo'lib, quyidagi kasalliklarda foydali hisoblanadi:

Asab tizimi kasalliklari – Altsgeymer, Parkinson va boshqa nevrologik muammolarning rivojlanish xavfini kamaytiradi.

Yurak-qon tomir tizimi – qon aylanishini yaxshilaydi va qon tomirlarini mustahkamlaydi.

Ko'rish va eshitish muammolari – yoshga bog'liq degenerativ kasalliklarning oldini oladi.

Antioksidant xususiyatlari – hujayralarni erkin radikallardan himoya qilib, qarish jarayonini sekinlashtiradi.

Bugungi kunda Ginkgo biloba ekstraktlari turli dori vositalari, parhez qo'shimchalari va kosmetik mahsulotlar tarkibida keng qo'llanilmoqda.

Ekologik ahamiyati

Ginkgo biloba nafaqat dorivor ahamiyatga ega, balki ekologik muhitni saqlashda ham muhim o'rin tutadi. U:

Atmosferani tozalaydi – chang va zaharli gazlarni o'ziga singdirib, havoni tozalashga yordam beradi.

Shaharlarda yashovchan – urbanizatsiya sharoitlariga moslashib, sovuq va issiqlikka bardosh bera oladi.

Uzoq umr ko'radi – ayrim daraxtlar 1000 yildan ortiq yashaydi.

Shu sababli, bu daraxt urbanizatsiya darajasi yuqori bo'lgan hududlarda ekologik muhitni yaxshilash maqsadida keng ekilmoqda.

Xulosa

Ginkgo biloba L. – qadimiy va noyob o'simlik bo'lib, uning tabiiy tarqalishi, ekologik ahamiyati va dorivor xususiyatlari insoniyat uchun katta ahamiyat kasb etadi.

U asosan Xitoy, Yaponiya va Koreya hududlarida uchrasa-da, bugungi kunda butun dunyoda keng tarqalgan.

Ushbu o'simlikning dorivor jihatlari tibbiyot va farmatsevtika sohalarida yuqori baholanadi. Asab tizimi kasalliklarini oldini olish, qon aylanishini yaxshilash va umumiy salomatlikni mustahkamlash kabi xususiyatlari tufayli u tibbiy tadqiqotlarning asosiy obyektlaridan biriga aylangan.

Ekologik jihatdan Ginkgo biloba urbanizatsiya muhitida yashashga moslashgan va atmosferani tozalashga katta hissa qo'shadigan o'simlik hisoblanadi. Shuningdek, uzoq umr ko'ruvchi va iqlim sharoitlariga chidamli bo'lgani uchun kelajakda ham muhim daraxtlardan biri bo'lib qolishi kutilmoqda.

Kelajakda Ginkgo biloba L. bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni yanada kengaytirish va uning ekologik va tibbiy ahamiyatidan yanada samarali foydalanish inson salomatligi va atrof-muhitni muhofaza qilishga katta hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ghosh, S., & Das Sarma, M. (2021). Ginkgo biloba and its medicinal uses: A review. *Journal of Medicinal Plants Research*, 15(3), 45-56.
2. Singh, B., & Kaur, P. (2020). Pharmacological potentials of Ginkgo biloba: An updated review. *Phytotherapy Research*, 34(2), 219-232.
3. Zhou, L., & Zhang, J. (2019). Ecological and botanical characteristics of Ginkgo biloba L. *Botanical Review*, 85(1), 101-118.
4. Tanaka, T. (2018). Ginkgo biloba in traditional and modern medicine. *Asian Journal of Pharmacognosy*, 4(4), 225-239.
5. Shahidi, F., & Ambigaipalan, P. (2017). Antioxidant properties of tree nuts and their bioactive compounds. *Journal of Functional Foods*, 34, 135-152.